

MİRASIN REDDİ DAVALARI

Uygulamalı hukukun en önemli alanlarından bir tanesi miras hukukudur. Miras hukuku kaynaklı problemlerin çözümüne ilişkin davalar, ülkemizde en fazla görülen dava türlerindedir. Bu makale ile miras hukukunun temelini oluşturan kavramlardan “ mirasın reddi” kurumuna değineceğiz.

Mirasın reddine ilişkin hükümler Türk Medeni Kanununun 605 ve devamı maddelerinde ele alınmıştır. Buna göre mirasın reddi davalarını iki kategoride inceleme mümkündür. Şöyle ki,

a) Mirasın Gerçek Reddi Davaları

Mirasın (gerçek) reddine ilişkin dava, murisin mirasçuları tarafından 3 aylık hak düşürücü süre içerisinde Sulh Hukuk Mahkemesi’nde açılır. Bu 3 aylık sürenin başlangıcı, yasal mirasçılar için murisin ölümünü öğrendikleri tarihten itibaren başlar. Yasal mirasçı olmakla birlikte murisin ölümü anında yasal mirasçı olduğunu bilmediğini ispat eden mirasçı açısından ise bu süre mirasçı olduğunu öğrendiği tarihten itibaren başlayacaktır.

Bu süre vasiyetname ile atanan mirasçılar için ise murisin vasiyete ilişkin tasarrufunun resmi olarak kendilerine tebliği ile başlamaktadır.

Mirasın reddi davaları 3 aylık hak düşürücü süre içinde açılması gereken davalar olup, bu davaların görülmesinde görevli mahkeme Hukuk Muhakemeleri Kanununa göre, Sulh Hukuk Mahkemeleridir. Mirasın reddi talebi, murisin mirasçuları tarafından hiçbir kayıt, şart içermeyen bir beyanla sözlü veya yazılı olarak sulh hukuk mahkemesine sunulur. Bu davalarda yetkili mahkeme murisin ölemeden evvel en son ikamet ettiği yer mahkemesidir.

Yasal süresi içerisinde mirası reddetmeyen mirasçı, kayıtsız şartsız olarak mirası kazanmış olur. Hukukun en temel ilkelerinden birisi olan hakkaniyet ilkesinin sonucu olarak, red süresi sona ermeden önce terekenin olağan yönetimi dışında terekeye ilişkin işlemler yapan veya tereke mallarını gizleyen mirasçının, mirası reddetmesi mümkün değildir.

Öte yandan önemli sebeplerin varlığı halinde sulh hukuk hakimi, yasal ve atanmış mirasçılara tanınan red süresini uzatabilir.

Bir diğer incelenmesi gereken husus; mirasın, mirasçılardan yalnız birinin reddi halinde ne olacağı hususudur? Yasa koyucu bu konudaki sorunları M. K m: 611 hükmü ile gidermeye çalışmıştır. Buna göre; mirasın yalnız bir mirasçı tarafından reddedilmesi halinde, reddeden mirasçının payı, miras açıldığı zaman, kendisi sağ değilmiş gibi kendi hak sahiplerine geçecektir. Birden fazla kişinin mirası reddetmesi halinde de bu hükmün, mirası reddeden her bir mirasçı için kıyasen uygulanacağı görüşünderiz. Öte yandan atanmış mirasçının mirası reddi halinde, bu mirasçının payı, murisin en yakın mirasçılarına kalacaktır.

Tüm mirasçılar tarafından mirasın reddolunması halinde ise, miras, sulh hukuk mahkemesi tarafından iflas hükümlerine göre tasfiye edilecektir.

b) Mirasın Hükmen Reddi Davaları

3 Aylık yasal süresi içerisinde, mirasın reddedilmemesi halinde mirasçılarının kural olarak mirası kabul etmiş sayılacağını yukarıda açıklamıştır. Ancak borç içindeki mirasın reddi hali mirasın reddinin kuralının istisnasını teşkil etmektedir. Buna göre terekenin borca batıklığı halinde devreye mirasın hükmen reddine ilişkin yol girecektir.

Türk Medeni Kanununun 605/2. Maddesi bu husus hüküm aydınlatmıştır. Buna göre “ murisin ölümü anında ödemededen aczi(borca batıklığı) açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise yasal karine olarak miras reddedilmiş sayılır. Görülüyor ki, mirasın hükmen reddi, herhangi bir süreye bağlanmamıştır. Murisin vefatı tarihindeki borçları, alacakları ve tüm hakları da dahil olmak üzere mal varlığından fazla olmalıdır. Bu duruma terekenin borca batık olması denir. Açıklamak gerekirse tereke içindeki pasiflerin aktiflerden fazla olması durumuna borca batıklık denir. Terekenin borca batıklığı, murisin ölümü tarihinde söz konusu olmalıdır. Bu borca batıklığın resmen belirlenmiş ya da en azından belirlenebilir olması gerekmektedir. Örnek vermek gerekirse, ödemededen aciz vesikası veya iflas kararı alınarak bu husus tespit edilebilir. Öte yandan murisin malvarlığının, borçları karşılayamayacak halde olduğu, mirasçıları ve yakınları tarafından biliniyorsa da mirasın hükmen reddini talep etmek mümkündür.

Medeni Kanunun en temel ilkesi olan dürüstlük kuralının gereği olarak, mirasçılar tarafından mirasın kabul edildiğine dair davranışlar sergilenmiş olması halinde, mirasın hükmen reddine ilişkin talebin haklılığı ortadan kalkacaktır. Miras hissesine ilişkin yapılan sözleşmeler, tenkis veya paylaşım davası açılması, veraset ve intikal vergi beyannamesi verilmesi gibi durumlar Yargıtay tarafından mirasın kabulünü gösterir durumlar olarak kabul edilmiştir.

Bu noktada uygulamada fazlasıyla ortaya çıkan bir hususa değinmekte yarar vardır. Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından murisin, geride kalan eş ve çocuklarına bağlanan dul, yetim aylığı, ölüm aylığı gibi aylıklar, murisin terekesi içinde kabul edilmediğinden; mirasçılarının bu ödemeler için yaptıkları başvuru, mirası kabul anlamına gelmemektedir.

Mirasın hükmen reddi davalarını usuli açıdan inceleyecek olursak; mirasın borca batıklığı halinde açılan bu davalar, mirasın gerçek reddi halinde sulh hukuk mahkemelerinde açılan davalardan pek çok yönüyle ayrılmaktadır. Mirasın hükmen reddi talebi, mirasın gerçek reddi talebinden farklı olarak 3 aylık hak düşürücü süre içerisinde açılmak zorunda değildir. Bir süreye bağlı olmaksızın terekenin borca batık olduğu durumlarda bu dava hak düşürücü süre geçtikten sonra da açılabilir.

Ayrıca bu davalar, bilinenin aksine sulh hukuk mahkemelerinde değil; özelliği itibariyle bir menfi tespit davası ve çekişmeli bir dava olmakla; asliye hukuk mahkemelerinde açılacaktır. Bu davalarda yetkili mahkeme ise genel yetki kuralı gereğince davalının ikametgahının bulunduğu yer mahkemesidir. Peki bu aşamada sorulması gereken husus şudur: mirasın hükmen reddi davası hasımsız olarak açılabilir mi? Bu konu Yargıtay’ ın son içtihatları ile birlikte açığa kavuşmuştur. Nitekim Yargıtay 2. Hukuk Dairesi’nin 2011/3472 E. 2011/5234 K. sayılı ilamında “...Davacı, dava dilekçesinde miras bırakan babasının

öldüğünü, öldüğü zaman pek çok borç yükü altında olup hakkında icra takipleri bulunduğunu, ödeme imkanı olmadığını, terekesinin borca batık olduğunu ileri sürdüğüne göre, istek; mirasın kayıtsız şartsız reddine ilişkin olmayıp, miras bırakanın ölüm tarihinde ödmeden aczinin tespiti/bu sebeple mirasın hükmen reddine ilişkindir. **Bu davanın açılması için kanunda bir süre öngörülmemiş olup her zaman açılması mümkündür...** Terekenin borca batık olduğunun tespiti davalarında dava alacaklılara karşı açılır “ demek suretiyle davanın, hem süreye bağlı olup olmadığına hem de hasımsız olarak açılıp açılmayacağı konusuna açıklık getirmiştir. Buna göre, terekenin borca batık olması halinde açılan, mirasın hükmen reddine ilişkin davalar, hak düşürücü süre şartına bağlı olmaksızın, tereke alacaklılarına karşı asliye hukuk mahkemesinde ikame edilir.

Bütün bunlarla birlikte, murisin mirasçıları tarafından bir dava açılmaksızın; alacaklıların açmış olduğu dava ve icra takiplerinde öne sürülecek def’ i ile de mirasın hükmen reddi mümkün olmaktadır. Bu konuya ilişkin olarak Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’ nun 2008/4-338 E. 2008/336 K. sayılı ve 16.04.2008 tarihli kararında bu hususa “Mirası hükmen red etmiş sayılan kişi, tereke alacaklıları aleyhine husumet yönelterek bu durumun tespitini isteyebileceği gibi, bunu def’i yolu ile de ileri sürebilir.

Somut olayda, mirasçılar def’i yolunu tercih etmişlerdir. Açılan bu davada miras bırakanın ödmeden aczinin açıkça belli olduğunu dile getirmişlerdir. İşte bu halde mirasın reddedilmiş olduğunun kabulü gerekir. “ denilmek suretiyle açıklık getirilmiştir.

Mirasın Reddinin İptali Davası

Yukarıda mirasın reddine ilişkin davaları açıkladıktan sonra değinilmesi gereken bir diğer husus mirasçıların mirası, kötüniyetle reddi halinde tereke alacaklılarının başvurabileceği herhangi bir yolun olup; olmadığı hususunu da değerlendirmek gerekir. Tereke alacaklılarının red tarihinden itibaren 6 aylık süre içerisinde, asliye hukuk mahkemelerinde, mirasçılara karşı mirasın reddinin iptali davası açması mümkündür. Pek çok Yargıtay kararında da belirtildiği üzere tereke alacaklıları açısından bu 6 aylık süre, hak düşürücü süredir. Bu süre geçtikten sonra açılan davanın reddi gerekmektedir. Özellikle mirasçıların, tereke alacaklılarının zararına hareket ederek; mirası, dava veya def’i yoluyla reddettiği durumlarda, bu davanın açılması tereke alacaklılarının yararına olacaktır.

Nitekim bu konuya ilişkin olarak da, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’ nun 2006/2-464 E. 2006/471 K. sayılı ve 28.06.2006 tarihli kararında özetle “**Davacı, ilama dayalı alacağının tahsili için davalı aleyhine icra takibine geçmiş, borçluya annesinden intikal edecek olan taşınmaza haciz koydurmuş, borçlunun mirası reddetmesi üzerine reddin iptali talebinde bulunmuştur. Malvarlığı borçlarını karşılamaya yetmeyen mirasçı, alacaklılarına zarar vermek amacıyla mirası reddederse, alacaklılar kendilerine yeterli güvence verilmediği takdirde, red tarihinden itibaren altı aylık süre içinde reddin iptali için dava açabilirler. Eldeki davada, red beyanı ile davanın açıldığı tarih arasında altı aylık hak düşürücü süre geçmiştir. Bu durumda davanın reddi gerekir.** “ denilmiştir.

Sonuc

Mirasın reddine ilişkin uygulamaya açıklık getirmekle birlikte konuyu8 özetleyecek olursak; mirasın reddine ilişkin davalar, kural olarak 3 aylık hak düşürücü sürede açılması gereken davalardan olmakla birlikte; istisnai olarak terekenin borca batık olduğu durumlarda bu hak düşürücü süreye bakılmaksızın mirasın mirasçuları, mirasın hükmen reddini talep edebilir. Mirasın hükmen reddi talebinin dava yolu ile ileri sürülmesi şart olmayıp, tereke alacaklısı tarafından açılmış olan dava ve icra takiplerinde de defî olarak öne sürülebilir. Öte yandan mirasın reddi halinde, özellikle kötünyetli mirasçılara karşı, tereke alacaklılarının 6 aylık hak düşürücü süre içinde mirasın reddinin iptalini talep ve dava etme hakkı da bulunmamaktadır.